

ПАВЛО СЕРЕДА,

магістр соціології, аспірант кафедри соціології НаУКМА (04655, Київ, вул. Волоська, 8/5, корп. 4)

PAVLO SEREDA,

*MA (Sociology), NaUKMA (8/5 Volosska St., Building 4, Kyiv, 04655)
pavelsereda@yahoo.com*

КАТЕРИНА МАЛЬЦЕВА,

кандидат філософських наук, доктор філософії, доцент, завідувач кафедри соціології НаУКМА (04655, Київ, вул. Волоська, 8/5, корп. 4)

KATERYNA MALTSEVA,

*PhD (Philosophy), PhD (Anthropology), Associate Professor, Head of the Department of Sociology, NaUKMA (8/5 Volosska St., Building 4, Kyiv, 04655)
maltsevaKS@ukma.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0001-6540-8734>*

Використання методів багатовимірної аналізу у вивченні чинників вибору академічної кар'єри

В теорії теорія та практика — це одне й те саме.
А на практиці — ні.

Йогі Бера

Важливість освіти в людському житті важко переоцінити, оскільки вплив освітнього рівня індивіда дається взнаки у всіх аспектах його подальшого життя. Складний механізм ефектів освіти систематично зафіксовано в емпіричних дослідженнях у таких сферах, як відтворення нерівності, систематичні відмінності у стилі життя, якості та тривалості життя різних соціальних груп, включеності в культуру та нерівності у здоров'ї тощо. Це передбачає як інституційні характеристики навчальних закладів, так і особисті характеристики студентів. З іншого боку, на вибір постдипломної освіти та закладів вищої освіти (ЗВО) для навчання в магістратурі впливають багато різних чинників, що робить загальну картину більш комплексною. Саме чинники вибору подальшої академічної кар'єри — у фокусі нашого дослідження.

Дослідження чинників вибору академічної кар'єри має кілька площин, що методологічно найкраще забезпечується методами багатовимірної аналізу.

Цитування: Середя, П., Мальцева, К. (2023). Використання методів багатовимірної аналізу у вивченні чинників вибору академічної кар'єри. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 3, 71–89, <https://doi.org/10.15407/sociology2023.03.71>.

У процесі проведення нашої розвідки ми прагнули передусім виявити детермінанти вибору академічної кар'єри та проілюструвати корисність багатовимірних методів та аналітичних технік для дослідження ролі комплексних агломерацій когнітивного матеріалу, зокрема уявлень, соціальних аксіом, мотивацій тощо, у процесі прийняття стратегічних рішень (у тому числі стосовно вибору академічної кар'єри студентською молоддю). Дослідження складалося з якісного (етнографічні інтерв'ю) та кількісного (анкетування) етапів (осінь 2018 — весна 2019). Під час якісної фази ми ставили собі за мету на прикладі студентів конкретного навчального закладу (НаУКМА) зрозуміти, що впливає на рішення студентів продовжувати навчання і де саме навчатися. Кількісна фаза концентрувалася на виокремленні детермінантів вибору та детальнішому дослідженні їх багатовимірними методами. Для цього на зібраних когнітивних даних (самозвітах) ми зазначеними методами намагалися виявити чинники вибору академічної кар'єри студентами НаУКМА на різних етапах вибору і, відповідно, сформулювати основні детермінанти їхнього вибору академічної кар'єри. Далі ми коротко розглядаємо чотири категорії чинників, які постали у попередніх дослідженнях як такі, що можуть бути потенційними детермінантами у виборі подальшої академічної кар'єри, і які ми брали до уваги в процесі конструювання інструментарію.

Освітня нерівність як структурний чинник вибору академічної кар'єри

Структурні чинники є найпотужнішими предикторами щодо життєвих наслідків у більшості соціальних сфер і, відповідно, можуть виявитися впливовими детермінантами у досліджуваній сфері освіти. Вступ до закладу вищої освіти пов'язаний із нерівними можливостями з огляду на соціальне походження школярів, але щодо продовження навчання для здобуття вищих ступенів освіти емпіричні дослідження містять суперечливі висновки. Низка досліджень виявляють опосередкований зв'язок між продовженням навчання та походженням, інші такого зв'язку не виявляють (Mullen, Goyette, & Soares, 2003). Відповідно одним із ключових елементів структурного підходу є визначення соціально-економічного статусу. Студенти зі скромним соціально-економічним статусом, які долучаються до робочого процесу після вищої школи, з більшою ймовірністю не вступатимуть до вищих навчальних закладів. Такі студенти мають гіршу успішність, більший ризик не отримати диплом і не продовжити навчання та не здобути вищі ступені освіти (Goldrick-Rab, 2006). Одним з можливих пояснень цих відмінностей є те, що фінансова допомога і робота студентів впливають на прийняття рішень студентами; учні з більш високими незадоволеними потребами, як правило, працюють довше, що впливає на час, який вони витрачають на заняття (cf. Mullainatha & Shafir, 2013).

Однак так само було встановлено, що соціальне походження не впливає на вибір магістерських програм, хоча впливає на отримання вищих ступенів освіти (Mullen et al., 2003). Непрямий вплив сімейного походження на процес прийняття рішень щодо продовження навчання може пояснюватись через механізми соціальної та академічної інтеграції. Академічна інтеграція стосується акаде-

мічної включеності студента в його закладі, яка виражається більшою зацікавленістю у вивченні дисциплін; соціальна інтеграція стосується ступеня участі студента у стосунках з однолітками та викладачами коледжу (Ethington & Smart, 1986).

Як головні чинники вибору кар'єри, зокрема академічної, вирізняють цінності та погляди щодо майбутньої кар'єри, які закладаються з дитинства і формуються як частина габітуса (Bourdieu, 1979). Такі цінності можуть втілюватися в низці аспектів, пов'язаних із вибором майбутньої професії, наприклад у важливості фінансової винагороди, власної автономії у робочому середовищі, визнання, інтелектуального стимулювання, гнучкості та творчого компоненту в робочому процесі та відчуття соціальної цілі (Stolzenberg, 1994).

Інституційні характеристики ЗВО як чинник вибору академічної кар'єри

Ріст числа закладів вищої освіти привів до збільшення ринку вищої освіти та до більшої конкуренції між університетами. Університети підкреслюють свої сильні риси та пропонують переліки послуг, аби студенти обирали саме ці університети; у такому ключі студенти сприймаються як клієнти та покупці певних послуг. Студенти, своєю чергою, відповідають таким очікуванням та обирають університети з огляду на бажання задовольнити свої потреби (Goldrick-Rab, 2006). Таке бачення визначає вектор досліджень впливу інституційних характеристик на вибір продовження навчання.

Висвітлення вищої освіти як послуги, яку можна придбати у вищому навчальному закладі, переводить вибір вищого навчального закладу до сфери послуг із відповідними правилами подання інформації (Veloutsou, Lewis, & Paton, 2004). Університети перетворюються на бренди, які студенти обирають для задоволення власних потреб. Це передбачає спосіб взаємодії між студентом і навчальним закладом, коли університет має правильно висвітлювати свої параметри, щоб студенти мали змогу слушно оцінити їх та обрати те, що задовольнить їхні потреби. Це має двосторонній ефект, оскільки університет матиме студентів, які відповідають наявним інституційним характеристикам. Для ефективного процесу комунікації університету слід висвітлювати ті аспекти, на які звертають увагу студенти, обираючи ЗВО, наприклад контент специфічних курсів, репутацію кафедри, якість викладання та репутацію університету (Veloutsou, Lewis, & Paton, 2004; Nora, 2004).

Соціальна атмосфера та академічний клімат як чинники вибору академічної кар'єри

Відчуття належності та членства є фундаментальним компонентом рішень і результатів студентів (Tinto, 1975; цит. за: English & Umbach, 2016). Студенти мають преференцію щодо навчання, коли відчувають інтелектуальну і соціальну конгруентність або нормативну відповідність між студентом і цінностями, соціальними правилами й академічною якістю навчання. Селективність як характеристика якості університету впливає на продовження навчання в тому закладі, де є сильніші студенти (Zhang, 2005). Акцент на сильному оточенні роз-

глядається в теоріях соціального капіталу, згідно з якими сильне оточення приводить до більшої інформативної насиченості в рамках навчального закладу (Bourdieu, 1979; Coleman, 1988). Сильне оточення також впливає на очікування щодо себе, оскільки взаємодія зі студентами з високими академічними успіхами зумовлює більший тиск на студента й бажання підлаштуватися під власне оточення; такі висновки стосуються і взаємодії з викладачами. Такі взаємодії спричиняють прагнення студентів продовжувати навчання (Eagan et al., 2013). Взаємодія з одногрупниками впливає на середній бал і на рішення про приєднання до студентських груп та організацій, але не на інші рішення, як-от вибір магістратури (Biancani et al., 2013). Вплив взаємодії з одногрупниками на академічну успішність виявляється через якісні характеристики мереж взаємодій студентів, що можуть справляти як позитивний, так і негативний ефект на академічну успішність. Тому соціальна згуртованість не має прямого впливу на академічну успішність, а радше виявляється в нормах, які існують у мережах взаємодій студентів (Carrel, Fullerton, & West, 2009).

Університетське навчання включає взаємодію студентів з викладачами та іншими студентами, дає змогу студентам отримати доступ до професійних мереж і нових джерел інформації, а також ширший доступ до інституційних ресурсів і мереж (Lin, 2001). Тож відчуття підтримки й наставництва з боку викладачів є важливою складовою соціальної мережі студентів, яка дає їм можливість, необхідну для прийняття рішень про навчання (Eagan et al., 2013).

Соціальна атмосфера та інтеграція під час навчального процесу можуть відображатися в концепціях соціального капіталу. Такі концепції передбачають вивчення міжособистісної довіри та довіри до інституцій (Helliwell & Putnam, 2007); акцент на матеріальних і нематеріальних ресурсах (Coleman, 1988; Lin, 2001); вивчення кількісних та якісних показників мереж, здатності індивіда мобілізувати ресурси, наявні у мережі для власних цілей (Granovetter, 1973; Burt, 2004). Надалі ми використовуємо концептуалізацію соціального капіталу на підставі двох останніх підходів.

Особисті мотиви/характеристики як чинник вибору академічної кар'єри

Обравши один із життєвих шляхів після закінчення середньої освіти — продовження навчання чи працевлаштування, індивід може вплинути не тільки на свій соціальний статус та подальший вибір професії, а й на свої особисті характеристики. У разі вибору академічного шляху індивід набуває більшого розвитку таких характеристик, як підприємливість і дослідницька зацікавленість, тоді як вибір професійного шляху розвиває характеристики відповідальності, але зменшує показники підприємливості та дослідницької зацікавленості (Gole, Rose, Gollner et al., 2019). Окрім зміни особистих характеристик, було виявлено зміни у ціннісних орієнтаціях людей, які здобували різні ступені освіти (Johnson & Elder, 2002).

Конгруентність між посадовими вимогами й особистими характеристиками, такими як інтереси та здібності, допомагають у прогнозуванні вибору уні-

верситету і подальшого задоволення від навчання (Lent, Brown, & Hackett, 1994). Відповідність особистих цінностей і переконань інституційним зумовлює задоволення вибором навчального закладу та більшу ймовірність продовження навчання в цьому закладі. Обираючи навчальний заклад, студенти зіставляють свої індивідуальні атрибути й цінності з характеристиками навчального закладу; збіги між ними мають вирішальне значення для їх адаптації до вступу до коледжу чи університету, тим самим підвищуючи ймовірність продовження навчання (Nora, 2004). Такі відповідності також проявляються в особистому визнанні з огляду на потребу студента у відчутті інтегрованості та підтримки в конкретному навчальному закладі (Nora, 2004). Студенти-випускники з прагненнями до продовження навчання мають значно більші шанси на вступ до магістерської програми, ніж їхні однолітки, які не мають таких прагнень (Nevil & Chen, 2007). Це свідчить про вплив прагнень людини на продовження навчання. Проте таке твердження є дещо обмеженим, оскільки прагнення щодо продовження навчання є опосередкованим іншими чинниками, як-от гендерні або економічні відмінності; також поза увагою лишаються соціальні аспекти, що виявляються під час навчання (Biancani & Mcfarland, 2013).

Підсумовуючи, можна виокремити чотири головні підходи до визначення чинників вибору академічної кар'єри, що можуть стати корисними для ефективної операціоналізації робочих конструктів (табл. 1). Стратифікаційний підхід зосереджується на соціальній мобільності, економічній нерівності та нерівності в рівнях освіти як чинниках продовження навчання. Інституційний підхід зосереджується на інституційних характеристиках закладів вищої освіти як чинниках, що впливають на вибір університету. Інтеграційний підхід зосереджується на аспектах соціальної й академічної інтеграції студента через взаємодію з іншими студентами та викладачами як чинниках продовження навчання. Ціннісний підхід зосереджується на зіставленні декларованих цінностей вищого закладу освіти і цінностей та внутрішніх мотивів апліканта як чинниках вибору ЗВО й задоволеності навчальним процесом.

Таблиця 1

Головні підходи до вивчення чинників вибору продовження академічної кар'єри

Стратифікаційний підхід	Зосереджується на соціальній мобільності. Нерівність фінансового стану / нерівність у рівнях освіти як чинники продовження навчання
Інституційний підхід	Зосереджується на інституційних характеристиках закладів вищої освіти як факторах, що впливають на вибір університету
Інтеграційний підхід	Зосереджується на аспектах соціальної та академічної інтеграції студента через взаємодію з іншими студентами та викладачами як факторі продовження навчання
Ціннісний підхід	Зосереджується на зіставленні декларованих цінностей вищого закладу освіти і цінностей та внутрішніх мотивів апліканта як факторі вибору вищого навчального закладу та задоволеності навчальним процесом.

Методи

Емпірична частина розвідки складалася з якісного етапу (20.01.19–17.02.19), під час якого було проведено етнографічні інтерв'ю, та кількісного етапу (01.04.19–11.04.19), під час якого учасники проходили анкетування з використанням онлайн-інструменту, створеного на підставі результатів аналізу інтерв'ю.

Для розроблення інструменту (анкети) для збирання кількісних даних було проведено 5 глибинних інтерв'ю зі студентами різних факультетів НаУКМА 4-го року навчання¹. Цей етап дав змогу з'ясувати думки студентів про магістратуру загалом. Відповідно, спираючись на отримані результати інтерв'ю та теоретичні засади дослідження, було розроблено анкету для збирання кількісних даних. Такий підхід дав змогу врахувати культурні особливості магістратури в Україні, зокрема уявлення студентів про магістратуру та локальні уявлення про магістерські програми в НаУКМА.

Після розроблення інструментарію було проведено один претест зі студентами НаУКМА 3-го року навчання ($n = 37$). Цей етап мав на меті з'ясувати структуру даних, загальний розподіл відповідей та зрозумілість запитань-стимулів, а також оцінити, чи видають окремі запитання нетипові викиди. Студентам дали можливість залишати коментарі щодо суперечливості запитань. Після етапу претесту було відкориговано формулювання анкетних запитань і додано певні запитання відповідно до коментарів. У фінальну версію анкети було включено відкрите питання для того, щоб респонденти в разі необхідності вказували на те, що їм незрозуміло. Загалом анкета містила 75 запитань.

З огляду на результати опублікованих раніше емпіричних праць та наші робочі очікування нинішнє дослідження перевіряло такі припущення:

Гіпотеза 1: Особисті мотиви впливають на плани вибору студентами ЗВО та вступу на магістерські програми загалом.

Гіпотеза 2: Інституційні характеристики НаУКМА впливають на плани вибору студентами вступу на магістерські програми НаУКМА.

Гіпотеза 3: Соціальна атмосфера та академічний клімат НаУКМА впливають на плани вибору студентами вступу до магістратури за кордоном.

Гіпотеза 4: Особисті характеристики студентів впливають на плани вибору студентами вступу до магістратури в іншій ЗВО в Україні.

Гіпотеза 5: Намір студентів скористатися програмою міжнародної мобільності під час навчання у магістратурі в НаУКМА впливає на плани вибору вступу до магістратури в НаУКМА.

Вибірка

Емпірична частина дослідження була проведена за допомоги кількісної методології збирання даних із застосуванням анкетного опитування серед студентів НаУКМА 4-го року навчання ($n = 174$) з усіх спеціальностей із подальшим використанням кількісних методів для аналізу отриманих результатів. Анкету було створено на підставі основних теоретичних підходів до вивчення чинни-

¹ Спеціальності студентів включали соціологію, економічну теорію, право, філософію та філологію.

ків вибору академічної кар'єри з боку студентів. Для урахування культурної специфіки також було попередньо проведено п'ять якісних інтерв'ю зі студентами НаУКМА.

Запланована кількість респондентів становила 247, за довірчого інтервалу 95% та похибки у 5%, генеральна сукупність 651 студент.

Проте в перебігу дослідження було опитано 174 респонденти, що за генеральної сукупності 651 дорівнює ~6% похибки за довірчого інтервалу 95% та $p = 0,5$. Для забезпечення репрезентативності вибірки було стратифіковано за двома рівнями: перший — за факультетами, другий — за спеціальностями. Тип вибірки був кватний, із поділом на спеціальності та факультети, головним критерієм відбору була належність до спеціальності. Опитування проводилось за допомоги хмарної технології Google Forms, де було створено електронну версію анкети. Усім респондентам гарантували конфіденційність і застосування даних лише в узагальненому вигляді. До вибірки було включено лише студентів 4-го року навчання, оскільки серед таких студентів наприкінці навчального року більша ймовірність порівняно з іншими роками навчання опитати людей, які визначилися з планами дій після закінчення бакалаврату. Після проведення польового етапу з масиву даних було виключено студентів, рік навчання яких був менший за 4.

Для кожного факультету та кожної спеціальності було визначено необхідну кількість респондентів пропорційно загальній кількості студентів. Для процедури зважування було створено ваговий коефіцієнт, який враховував кожен факультет, на основі відношення частки кількості студентів на факультеті від загальної кількості студентів до частки опитаної кількості студентів від вибіркової кількості студентів за формулою:

$$W = \frac{\frac{\text{кількість студентів на факультеті}}{\text{загальна кількість студентів}}}{\frac{\text{опитана кількість студентів з одного факультету}}{\text{кількість вибіркової сукупності}}}$$

Серед 174 опитаних студентів НаУКМА: 26,4% припадає на чоловіків та 73,6% — на жінок; 53% були працевлаштованими на момент опитування, із них 44% ($n = 41$) працювали за спеціальністю; 23% навчалися на контрактних засадах і 77% — на бюджетних, із них 53% ($n = 71$) отримували стипендію; 59% становили кияни (у тому числі з прилеглих міст: Бучі, Ірпеня тощо), а 41% були за походженням не з Києва.

Структура анкети

Анкету було поділено на 5 блоків. Для вимірювання показників було використано шкалу Лікерта від 1 до 4, де 1 означало незгоду респондента із твердженням («зовсім не так»), а 4 — повну згоду («абсолютно точно»). Шкала не мала чіткої середньої точки, що дає змогу уникнути невизначеності та отримати відповідь респондента, схильну до одного з полюсів. Такий тип шкали було обрано для подальшого проведення процедур аналізу кореляцій і факторного та регресійного аналізу.

Соціально-демографічний блок містив 14 запитань. До цього блоку було включено такі запитання: гендер, вік, рік навчання (як запитання-фільтр), спеціальність, факультет, освіта матері й батька або опікунів, форма навчання, отримання стипендії, працевзайнятність загалом, працевзайнятність за спеціальністю (так чи ні), походження (Київ чи ні) та поточне місце проживання.

Перший блок інструментарію складався із 16 запитань, які стосувалися планів студентів щодо продовження навчання. У цей блок увійшли запитання про вибір продовження навчання незалежно від навчального закладу та три основні категорії, які могли обрати студенти після закінчення бакалаврату.

Другий блок складався із 13 запитань. Він включав інституційні характеристики НаУКМА, зокрема репутацію та оцінювання власної спеціальності у бакалавраті та в магістратурі, наявність спеціальності, яка цікавить, оцінювання процесу навчання, курсів, суб'єктивне відчуття практичності та користі знань. Частина інституційних характеристик було об'єднано в окремий блок із характеристиками соціальної та академічної інтеграції навчального закладу, що вимірювали через запитання про власну групу студента. Цей блок містив запитання щодо оцінювання групи у спільноті за спеціальністю; оцінку вимірювали через: академічну добросовісність; зацікавленість у навчанні серед студентів у групі; характер і силу зв'язку між студентами в групі та співпрацю між студентами в групі; наявність зв'язків з людьми, які вже навчаються на магістерських програмах у НаУКМА й у закордонних ЗВО; відчуття підтримки з боку викладачів.

Третій блок складався з 15 запитань, які стосувалися особистих характеристик, цінностей, відчуття опановування дисциплін, задоволення навчанням та отриманням нових знань, особистих мотивів щодо продовження навчання як підвищення кваліфікації.

Четвертий блок складався з восьми запитань, які стосувались наявних у мережах респондентів зв'язків, які можна схарактеризувати як наявність та важливість мати в оточенні людей із сильними здібностями, тих, хто може бути корисний у діяльності респондента, наявність контактів у різних сферах та наявність контактів, які забезпечують підтримку. Цей блок вимірював соціальний капітал на підставі наявності контактів, які можуть слугувати як інформаційний ресурс.

Аналіз даних та результати

Факторний аналіз

Перед початком проведення аналізу дані було зважено. Для виявлення структури підкатегорій у блоках запитань було використано експлораторний факторний аналіз по кожному блоку запитань з виділенням факторів методом головних компонент та ротаційним методом Варімакс з нормалізацією Кайзера.

На основі отриманих результатів факторного аналізу щодо першого блоку можна визначити два фактори. За факторіальною структурою їх можна проінтерпретувати як «оцінку якості здобутої освіти» та «стратегічні міркування про-

ти вступу до магістратури НаУКМА» (табл. 2). Показник α Кронбаха для підкатегорії «оцінка якості здобутої освіти» має значення 0,752, що свідчить про відносну надійність сукупності цих змінних як шкали.

Таблиця 2

**Факторні навантаження тверджень шкали
для вимірювання інституційних характеристик НаУКМА**

Фактори	1	2
Оцінка якості здобутої освіти ($\alpha = 0,75$)		
Спеціальність, за якою я навчався/навчалася, не дала мені навичок, які я можу застосувати на практиці	0,43	0,38
Спеціальність, за якою я навчався/навчалася, дала мені такі знання, які непотрібні в житті	0,59	
Могилянка не виправдала моїх очікувань	0,70	
Більшість прослуханих мною курсів були неактуальними	0,80	
Навчання в НаУКМА рідко було цікавим	0,83	
Отримані у бакалавраті знання для мене є недостатніми	0,38	0,37
Стратегічні міркування проти вступу до магістратури НаУКМА ($\alpha = 0,64$)		
Програми, на яку я хочу піти, немає в НаУКМА		0,59
Програма, на яку я хочу піти, має погану репутацію в НаУКМА		0,72
Програма, на яку я хочу піти, в НаУКМА не охоплює тих тем, які мені потрібні		0,82
Магістратура в НаУКМА не дасть мені нових знань	0,53	0,32
Студенти магістратури НаУКМА є слабкими студентами	0,33	0,44
КМО 0,78		

У блоці академічного клімату та соціальної атмосфери було виокремлено три фактори. Отримані фактори можна описати як академічний клімат та соціальну атмосферу. Окремим фактором було вирізнено фактор наявності зв'язків зі студентами магістратури закордонних ЗВО та НаУКМА. Показник α Кронбаха за факторами не мав достатньо високого значення. Перший фактор стосується соціальної атмосфери в групі, в якій навчався студент. Змінні в цьому факторі зосереджені на взаємодіях у групі студента, на аспектах інтеграції студента до групи та на кооперативних взаєминах, які стосуються навчального процесу (табл. 3). Другий фактор можна інтерпретувати як академічний клімат. До нього входять змінні щодо зацікавленості студентів тієї чи тієї групи в навчанні, надання підтримки з боку викладачів та недоброчесної поведінки студентів у групі. Третій фактор виділено зі змінних, які стосуються наявності зв'язків зі студентами магістратури.

**Факторні навантаження шкал для вимірювання
соціальної атмосфери та академічного клімату НаУКМА**

Фактори	1	2	3
Академічний клімат ($\alpha = 0,48$)			
Більшість студентів у моїй групі вдаються до недоброчесної академічної поведінки*		0,74	
Я відчуваю, що викладачі надають мені підтримку		0,52	
Студенти в моїй групі були зацікавлені у навчанні		0,55	
Соціальна атмосфера ($\alpha = 0,66$)			
Студенти в моїй групі розбиті на маленькі групи*		0,60	
Студенти в моїй групі мали близькі зв'язки між собою	0,50		
У мене є одногрупники, з якими я виконую університетські завдання	0,43		
Я підтримую контакти з багатьма моїми одногрупниками	0,68		
Я можу звернутися до різних людей у своїй групі	0,78		
Для розв'язання своєї проблеми я можу звернутися до своїх одногрупників	0,83		
Зв'язки зі студентами магістратури ($\alpha = 0,55$)			
Я маю у своєму оточенні людей, які навчаються в магістратурі за кордоном			0,71
Я маю у своєму оточенні людей, які навчаються в магістратурі в НаУКМА			0,80
Більшість мого оточення є працевлаштованими**			
КМО 0,64			

* Змінна була перекодована у зворотний ключ.

** Змінна не мала навантаження більше за 0,3 на жоден фактор.

У блоці внутрішніх чинників було виділено три фактори (табл. 4). Перший фактор стосується ставлення до навчання, що виявляється через отримання задоволення від нових знань і процесу навчання та самооцінку академічної успішності. До цього фактора також потрапили змінні, які стосуються задоволеності спеціальністю та застосування отриманих знань у своїй робочій діяльності. У другий фактор було виділено змінні, які стосуються кар'єрних цінностей. До них належать важливість досягнення успіху, отримання фінансової винагороди за свої дії та можливості впливати на зміни у власній країні. Третій фактор включає змінні стосовно ставлення до магістратури. Ставлення до магістратури окреслюється можливими мотивами щодо продовження навчання. До головних мотивів входять підвищення кваліфікації завдяки магістратурі та час для визначення майбутніх планів. Окрім цих мотивів, до цього фактора потрапила змінна щодо ставлення батьків до вступу до магістратури.

Таблиця 4

**Факторні навантаження тверджень шкали
для вимірювання особистих характеристик студентів НаУКМА**

Фактори	1	2	3
Ставлення до навчання ($\alpha = 0,50$)			
Отримання нових знань приносить мені задоволення	0,60		
Навчання приносить мені задоволення	0,68		
Спеціальність, яку я здобув/здобула, мені не подобається*	0,68		
Я добре опановую більшість дисциплін зі своєї спеціальності	0,64		
Отримані в університеті знання я хотів би/хотіла б застосовувати у своїй робочій діяльності	0,63		
Кар'єрні цінності ($\alpha = 0,51$)			
Для мене важливо мати вплив на зміни у власній країні		0,46	
Для мене важливо мати хорошу фінансову винагороду за мою роботу		0,75	
Для мене важливо досягати успіху		0,80	
Ставлення до магістратури ($\alpha = 0,44$)			
Я не маю чітких планів, чим я буду займатися одразу після випуску	-0,36	-0,40	0,34
Магістратура потрібна мені для підвищення кваліфікації			0,71
Магістратура дасть мені час зрозуміти, чим я хочу займатися в житті			0,83
Мої батьки/опікуни вважають, що мені потрібно вступати до магістратури			0,47
КМО 0,65			

У блоці запитань про соціальний капітал було виділено два фактори. Перший фактор стосувався наявності в мережі взаємодій певних контактів, а другий — важливості наявності таких контактів. Показники α Кронбаха мали відносно високі значення (0,791 та 0,789 відповідно), що свідчить про високу щільність цих вимірів (табл. 5).

Таблиця 5

**Факторні навантаження тверджень шкали
для вимірювання соціального капіталу студентів НаУКМА**

Фактори	1	2
Наявність соціального капіталу ($\alpha = 0,79$)		
Я маю багато знайомих з різних сфер		0,69
Я маю у своєму оточенні людей, які можуть бути корисними в моїй діяльності		0,84
Я маю у своєму оточенні людей, які мають сильні здібності		0,76
Я маю у своєму оточенні людей, які мене підтримують		0,76

Важливість соціального капіталу ($\alpha = 0,79$)		
Для мене важливо мати багато знайомих із різних сфер	0,80	
Для мене важливо мати у своєму оточенні людей, які можуть бути корисними в моїй діяльності	0,87	
Для мене важливо мати у своєму оточенні людей, які мають сильні здібності	0,70	
Для мене важливо мати у своєму оточенні людей, які мене підтримують	0,67	
КМО 0,78		

Регресійний аналіз

Чинники вибору академічної кар'єри студентами НаУКМА

Для визначення основних чинників вибору академічної кар'єри було застосовано регресійний аналіз із використанням лінійних множинних моделей. Зважаючи на різні варіанти продовження навчання після бакалаврату можливі варіанти вступу на магістерські програми було розділено на три основні категорії. Для загального визначення чинників вступу до магістратури як залежну змінну було обрано плани студентів щодо вступу до магістратури загалом. Далі вступ на магістерські програми було розділено на три категорії, зокрема: 1) вступ до НаУКМА, тобто продовження навчання в тому ж закладі, що й бакалаврська освіта; 2) вступ до закордонного ЗВО; 3) вступ до іншого ЗВО в Україні. Як продовження навчання після магістерської програми було обрано змінні планування вступу на аспірантуру. Ці змінні надалі застосовувалися як залежні змінні, для яких визначалися предиктори. Як предиктори використовували індекси за підкатегоріями та факторні навантаження як окремі змінні, що були виявлені на підставі факторного аналізу. Підставою для побудови індексу був показник α Кронбаха, більший за 0,7.

Додатково як незалежні змінні було використано демографічні показники: стать, місце проживання, отримання стипендії, форми навчання, працевзятість загалом, працевзятість за спеціальністю, освіта батьків (освіту батьків було поділено на 4 окремі дихотомічні змінні, тобто кожен освітній ступінь був окремою змінною). Додатковими змінними для визначення впливу на різні можливі шляхи вступу до магістратури були намір скористатися програмою міжнародної мобільності та намір брати рік для підготовки до вступу до магістратури. Для перевірки гіпотези про вплив певного чинника на вибір магістратури було визначено головні чинники для кожного з етапів планування; підтвердження/спростування гіпотези здійснювалось за критерієм наявності або відсутності статистично значимих чинників та за їхнім β -коефіцієнтом.

Першим етапом було визначення чинників щодо вступу до магістратури загалом для перевірки гіпотези 1 про найбільший вплив особистих чинників. До фінальної моделі потрапило два предиктори (табл. 6). Обидві підкатегорії належать до блоку особистих чинників (ставлення до навчання та ставлення до магістратури), що підтверджує гіпотезу про позитивний вплив особистих чинників на планування вступу до магістратури.

Таблиця 6

Результати регресійного аналізу

Показники	Предиктори щодо планування вступу до магістратури				
	Загалом	До НаУКМА	За кордоном	В інший ЗВО в Україні	Ставлення до навчання
Скоригований R^2	0,323	0,339	0,366	0,086	0,261
Стандартна похибка оцінки	0,913	0,961	0,835	0,931	0,86
			Стандартизований β -коефіцієнт	Стандартна похибка	Частка поясненої дисперсії
Предиктори для планування вступу до магістратури загалом					
Ставлення до навчання			0,225**	0,072	5%
Ставлення до магістратури			0,520***	0,070	28%
Предиктори для планування вступу до магістратури в НаУКМА					
Ставлення до магістратури			0,301***	0,079	10%
Стратегічні міркування проти вступу до магістратури НаУКМА			-0,291***	0,074	8%
Намір скористатися програмою студентської мобільності в магістратурі			0,226**	0,079	6%
Оцінка якості здобутої освіти			-0,190**	0,078	5%
Наявність людей, які навчаються в магістратурі за кордоном			-0,252***	0,062	4%
Наявність людей, які навчаються в магістратурі в НаУКМА			0,170**	0,063	2%
Предиктори щодо планування вступу до магістратури за кордоном					
Стратегічні міркування проти вступу до магістратури НаУКМА			0,377***	0,065	18%
Наявність людей, які навчаються в магістратурі за кордоном			0,289***	0,049	11%
Намір брати перерву на рік			0,239***	0,059	9%
Предиктори щодо планування вступу до магістратури в інший ЗВО в Україні					
Оцінка якості здобутої освіти			0,194**	0,075	4%
Кар'єрні цінності			0,158*	0,070	3%
Ставлення до магістратури			0,194**	0,072	4%
Предиктори щодо ставлення до навчання					
Соціальна атмосфера			0,247**	0,066	7%
Академічний клімат			0,147*	0,076	3%
Оцінка якості здобутої освіти.			-0,303***	0,075	12%
Стратегічні міркування проти вступу до магістратури НаУКМА			0,239***	0,067	5%

* $p \leq 0,05$, ** $p \leq 0,01$, *** $p \leq 0,001$

Таким чином, ставлення до навчання, виражене в отриманні задоволення від навчання, та ставлення до магістратури у вигляді можливих мотивів вступу позитивно впливає на вибір магістратури. Окремо варто зазначити, що на ставлення до навчання впливають оцінка якості здобутої освіти та стратегічні міркування проти вступу до магістратури, а також академічний клімат та соціальна атмосфера, що може свідчити про зв'язок між сприйняттям інституційних характеристик з боку студента і продовженням навчання, опосередковуваний особистими характеристиками, що стосуються ставлення до процесу навчання (див. табл. 6).

Чинники вибору щодо вступу на магістерські програми в НаУКМА

У результаті регресійного аналізу із залежною змінною щодо планів вступу до НаУКМА було отримано регресійну модель із шістьма предикторами (див. табл. 6). Виявлення головних чинників дало змогу перевірити гіпотези 2 та 5. До цієї моделі увійшли такі предиктори: оцінка якості здобутої освіти та стратегічні міркування проти вступу до магістратури НаУКМА; намір скористатися програмою міжнародної мобільності в межах магістратури; ставлення до магістратури; наявність зв'язків зі студентами магістратури НаУКМА та закордонних ЗВО.

Така особиста характеристика, як ставлення до магістратури, є найбільш потужною пояснювальною характеристикою вибору вступу до магістратури в НаУКМА. При цьому інституційні характеристики мають позитивний вплив на вибір планування магістратури в НаУКМА, тобто задоволеність або незадоволеність навчальними процесами та стратегічні міркування щодо магістратури НаУКМА впливають на вступ до магістратури в НаУКМА, тобто гіпотезу про позитивний вплив інституційних характеристик було підтверджено. Можливість навчатися в НаУКМА та скористатися програмою мобільності й навчатися частину терміну в закордонному ЗВО позитивно впливає на вступ до НаУКМА. Таким чином, гіпотезу 5 було підтверджено. Також було виявлено, що наявність студентів із різних магістратур у соціальній мережі індивіда впливає на його вибір продовження навчання в НаУКМА.

Чинники при вступі на магістерські програми в закордонних ЗВО

Для виявлення чинників вибору з боку студентів НаУКМА такої академічної кар'єри, як вступ на магістерські програми до закордонних ЗВО, було використано змінну «Я планую вступати до магістратури за кордоном» як залежну. Виявлення головних чинників дало змогу перевірити гіпотезу 3. У результаті було отримано регресійну модель із трьома предикторами (див. табл. 6). До цієї моделі увійшли такі предиктори: стратегічні міркування проти вступу в магістратуру НаУКМА, намір брати так званий *gap year* та наявність зв'язків зі студентами магістратури із закордонних ЗВО.

Згода із твердженнями про негативну оцінку магістратури в НаУКМА збільшує схильність до вступу до закордонних ЗВО. Змінна щодо наявності зв'язків зі студентами магістратури із закордонних ЗВО має вплив на планування вступу

пу до закордонних ЗВО. Ця змінна належить до блоку соціальної атмосфери та академічного клімату, проте утворює окремий фактор, а отже, гіпотеза про позитивний вплив соціальної атмосфери та академічного клімату має бути переформульована, оскільки лише частина цього блоку має вплив на вибір магістратури за кордоном. Також вплив має змінна наміру брати рік для підготовки для вступу до магістратури, і це свідчить про те, що студентам, які збираються вступати до магістратури за кордоном, притаманний такий різновид дій у зв'язку із планами щодо вступу.

Чинники в разі вступу на магістерські програми до інших ЗВО України

Для виявлення чинників вибору з боку студентів НаУКМА такої академічної кар'єри, як вступ на магістерські програми до закордонних ЗВО, було обрано змінну «Я планую вступати до магістратури до іншого ЗВО в Україні» як залежну. Виявлення ключових чинників дало змогу перевірити гіпотезу 4. Було отримано регресійну модель із трьома предикторами (див. табл. 6). До цієї моделі увійшли такі предиктори: оцінка якості здобутої освіти; кар'єрні цінності; ставлення до магістратури.

Результати свідчать про те, що частина особистих характеристик, а саме кар'єрні цінності та ставлення до магістратури, а також така інституційна характеристика, як негативна оцінка здобутої освіти, мають вплив на вибір магістратури інших ЗВО в Україні. Це вписується в логічну картину, якщо взяти до уваги, що ставлення до магістратури передбачає змінну підвищення кваліфікації, що перекликається з важливістю кар'єрних цінностей. Таким чином, гіпотеза про вплив особистих чинників також має бути переформульована, оскільки лише частина особистих характеристик впливають на вибір магістратури в іншому ЗВО в Україні.

Підсумовуючи наведені результати, можна зазначити, що за допомоги регресійного аналізу було виявлено чинники вибору вступу до магістратури загалом та стосовно кожного з можливих варіантів вибору. Виявлення чинників дало змогу перевірити гіпотези про чинники щодо різних етапів планування. У всіх трьох можливих варіантах вибору магістратури наявні інституційні чинники. Інституційні чинники мають позитивний вплив на вступ до магістратури в НаУКМА та негативний — на вступ до інших ЗВО за кордоном та в Україні. Це свідчить про те, що задоволеність навчальним процесом та позитивна оцінка магістратури НаУКМА мають вплив на вибір магістратури в НаУКМА. Наявність в оточенні людей, які навчаються в магістратурі НаУКМА, позитивно впливає на вибір магістратури НаУКМА, натомість наявність людей, які навчаються в закордонних ЗВО, негативно впливає на вибір магістратури НаУКМА, але позитивно — на вибір магістратури за кордоном.

Висновки та обмеження дослідження

У сприйнятті студентів чітко вирізняються інституційні характеристики НаУКМА, соціальна атмосфера та академічний клімат і особисті характеристики студента/апліканта. Бачення інституційної атмосфери ділять на оцінку яко-

сті здобутої освіти та стратегічні міркування проти вступу до магістратури НаУКМА. У блоці соціальної атмосфери та академічного клімату виокремилися соціальна атмосфера, академічний клімат та зв'язки зі студентами магістратури, у особистих характеристиках — кар'єрні цінності, ставлення до навчання та ставлення до магістратури.

Позитивна оцінка інституційних характеристик НаУКМА має позитивний зв'язок із плануванням вступу та продовженням навчання саме в НаУКМА, натомість негативний — із плануванням вступу на магістерські програми в інших ЗВО за кордоном або в Україні. Намір скористатися програмою міжнародної мобільності НаУКМА позитивно впливає на вибір магістратури саме в ній.

Ставлення до навчання та до магістратури виявляє позитивний вплив на планування вступу до магістратури загалом. Соціальна атмосфера та академічний клімат не виявили впливу на вибір планування вступу на жодну магістерську програму. Проте соціальна атмосфера разом з інституційними характеристиками мають вплив на ставлення до навчання, що стосується особистих характеристик, які впливають на вибір вступу до магістратури. Це свідчить про те, що сприйняття інституційних характеристик і академічного клімату та соціальної атмосфери може впливати на задоволення процесом навчання з боку студента, яке, своєю чергою, безпосередньо впливає на вибір продовження навчання загалом. Наявність в оточенні людей, які навчаються в магістратурі НаУКМА, позитивно впливає на вибір магістратури НаУКМА, натомість наявність людей, які навчаються в закордонних ЗВО, негативно впливає на вибір магістратури НаУКМА та позитивно — на вибір магістратури за кордоном. Наявність контактів зі студентами інших магістратур можна вважати частиною соціального капіталу студента, оскільки такі контакти можуть бути джерелом додаткової інформації про магістерські програми, яка стосується недекларованої культури університету.

Отже, вибір продовження навчання на різних етапах планування зумовлюється як подібними, так і відмінними чинниками. Інституційні характеристики мають вплив на рішення на всіх етапах вибору, але не впливають на вибір магістратури загалом. Соціальна атмосфера й академічний клімат мають вплив лише в разі наявності контактів зі студентами магістратури НаУКМА або закордонних ЗВО (на вибір магістратури НаУКМА та закордонного ЗВО, відповідно). Особисті характеристики є чинниками вибору магістратури загалом і проявляються частково в процесі вибору магістратури в НаУКМА чи в іншому ЗВО в Україні.

Окремо слід зацентувати увагу на переліку чинників вибору магістратури. Усі змінні ділять на підкатегорії, умовно зовнішні та внутрішні; колективні та індивідуальні, проте в загальній картині вони стосуються особистого сприйняття студентом свого досвіду, його ставлення, цінностей та оцінок навколишнього середовища. Тому отримані результати свідчать про те, що вибір академічної кар'єри має кілька основних вимірів у особисті індивідуальному сприйнятті з боку студентів. Проте комбінації цих вимірів мають різний вплив на можливі вибори академічної кар'єри.

У майбутньому було б корисно відстежити можливу наявність опосередкованих зв'язків між встановленими детермінантами. Зокрема, це стосується впливу академічного клімату та соціальної атмосфери на задоволеність навчанням у певному ЗВО, задоволеність процесом навчання як таким та задоволення від навчання як особистою характеристикою студента.

Обмеження дослідження стосується дефініції поняття вибору академічної кар'єри, оскільки чинники вибору академічної кар'єри у цій розвідці визначаються на підставі очікувань студентів щодо продовження навчання, а саме на планах студентів, які можуть відрізнитися від реальної ситуації вибору. Хоча опитування проводилось наприкінці навчального року, коли ймовірність того, що студенти мають сформовані плани, була найвищою, складно завбачити, наскільки ці плани втіляться або ж зміняться згодом, вже після проведеного дослідження. Беручи до уваги результати нашого дослідження, у подальших дослідженнях чинників вибору академічної кар'єри слід зацентувати увагу на впливі інтеграційних аспектів на продовження навчання, адже в цій розвідці було виявлено вплив соціальної атмосфери та академічного клімату на особисті характеристики студентів.

Джерела/References

- Biancani, S., & McFarland, D. A. (2013). Social networks research in higher education. In: M. Paulsen (Ed.), *Higher education: Handbook of theory and research*, 28. Dordrecht: Springer.
- Bourdieu, P. (1979). *La distinction: Critique sociale du jugement*. Paris: Éditions de Minuit.
- Burt, R. (2004). Structural holes and good ideas. *American Journal of Sociology*, 110(2), 349–399.
- Carrell, S. L., Fullerton, R., & West, J. (2009). Does your cohort matter? Measuring peer effects in college achievement. *Journal of Labor Economics*, 27, 439–464.
- Coleman, J. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95–120.
- Deil-Amen, R. (2011). Socio-academic integrative moments: Rethinking academic and social integration among two-year college students in career-related programs. *The Journal of Higher Education*, 82(1), 54–91.
- Eagan, M. K., Hurtado, S., Chang, M. J., Garcia, G. A., Herrera, F. A., & Garibay, J. C. (2013). Making a difference in science education: The impact of undergraduate research programs. *American Educational Research Journal*, 50(4), 683–713.
- English, D., & Umbach, P. D. (2016). Graduate school choice: An examination of individual and institutional effects. *The Review of Higher Education*, 39(2), 173–211.
- Ethington, C. A., & Smart, J. C. (1986). Persistence to graduate education. *Research in Higher Education*, 24, 287–303.
- Goldrick-Rab, S. (2006). Following their every move: An investigation of social-class differences in college pathways. *Sociology of Education*, 79(1), 67–79.
- Golle, J., Rose, N., Gallner, R., Spengler, M., Stoll, G., Hubner, N., & Nagengast, B. (2019). School or work? The choice may change your personality. *Psychological Science*, 30(1), 32–42. <https://doi.org/10.1177/0956797618806298>
- Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360–1380.
- Hackett, G., & Betz N. E. (1995). Self-efficacy and career choice and development. In: J. E. Maddux (Ed.), *Self-Efficacy, Adaptation, and Adjustment. The Plenum Series in Social/Clinical Psychology*. Boston, MA: Springer.
- Johnson, M., & Elder, G. (2002). Educational pathways and work value trajectories. *Sociological Perspectives*, 45(2), 113–138. <https://doi.org/10.1525/sop.2002.45.2.113>

Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79–122. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1994.1027>.

Lin, N. (2001). *Social capital: A theory of social structure and action*. Cambridge: Cambridge University Press.

Mullainathan, S. & Shafir, E. (2013). *Scarcity: Why having too little means so much*. New York: Times Books.

Mullen, A., Goyette, K., & Soares, J. (2003). Who goes to graduate school? Social and academic correlates of educational continuation after college. *Sociology of Education*, 76(2), 143–169.

Nevill, C. S. & Chen, X. (2007). The path through graduate school: A longitudinal examination 10 years after bachelor's degree. *Postsecondary Education Descriptive Analysis Report*. NCES 2007-162.

Nora, A. (2004). The role of habitus and cultural capital in choosing a college, transitioning from high school to higher education, and persisting in college among minority and nonminority students. *Journal of Hispanic Higher Education*, 3(2), 180–208.

Stolzenberg, R. M. (1994). Educational continuation by college graduates. *American Journal of Sociology*, 99, 1042–1077.

Veloutsou, C., Lewis, J. W., & Paton, R. A. (2004). University selection: information requirements and importance. *International Journal of Educational Management*, 18(3), 160–171.

Zhang, L. (2005). Advance to graduate education: The effect of college quality and undergraduate majors. *The Review of Higher Education*, 28(3), 313–338.

Отримано/Received 12.07.2023

ПАВЛО СЕРЕДА, КАТЕРИНА МАЛЬЦЕВА

Використання методів багатовимірного аналізу у вивченні чинників вибору академічної кар'єри

Прийняття рішення щодо подальшого навчання та професійного розвитку серед студентства є складним процесом, на який впливають різні чинники. Цей напрям є стратегічно важливою сферою досліджень у глобальному масштабі, зважаючи на роль університетів у формуванні всіх аспектів подальшого життя індивідів. Він також є принциповим для України з огляду на сучасні освітні реформи, що відбуваються в нашій державі. Оскільки мотивація у виборі кар'єри очікувано може мати різні джерела і, відповідно, є багатofакторною, дослідження чинників вибору академічної кар'єри передбачає кілька площин. Для оптимізації аналітичних процедур та підвищення інформативності результатів у нашому дослідженні застосовано методи багатовимірного аналізу для пояснення різних аспектів прийняття рішень, що здатні впливати на вибір закладу вищої освіти. Для виявлення детермінантів вибору та ілюстрації дії різних чинників на різні площини вибору ми використовуємо когнітивні дані (самозвіти), зібрані навесні 2019 року серед студентів бакалаврату НаУКМА. Результати аналізу показують, що у студентському сприйнятті чітко виокремлюються інституційні характеристики НаУКМА, соціальна атмосфера та академічний клімат і особисті характеристики студента. Інституційна атмосфера у наборі факторів ділиться на оцінку якості здобутої освіти та стратегічні міркування проти вступу до магістратури НаУКМА. Соціальна атмосфера й академічний клімат, своєю чергою, ділять на соціальну атмосферу та академічний клімат і зв'язки зі студентами магістратури. Особисті характеристики було розподілено на кар'єрні цінності, ставлення до навчання та до магістратури. Позитивна оцінка інституційних характеристик НаУКМА мала позитивний зв'язок із плануванням вступу й продовження навчання саме в НаУКМА та негативний — із плануванням вступу на магістерські програми в інших ЗВО за кордоном або в Україні. Намір скористатися програмою міжнародної мобільності позитивно впливав на вибір магістратури НаУКМА.

Ключові слова: університет; академічна кар'єра; мотивація; прийняття рішень; методи багатовимірного аналізу

PAVLO SEREDA, KATERYNA MALTSEVA

Using methods of multidimensional analysis to research decision making in academic career choice

The decision that students make regarding his or her further education or professional career is a complex process driven by multiple different factors. On the global scale, this research direction represents an important strategic tangent, given the significance of the universities in the formation of virtually all aspects of one's life after graduation. It is equally crucial in the Ukrainian context, considering the educational reforms that are currently taking place in our country. As motivation to make a choice and embark on a particular career trajectory can be informed by different sources and is thus a multifactorial entity, so researching factors that affect academic career choice should accomodate multiple dimensions. To optimize the analytical procedures and to increase the informativeness of the results in our survey we employ methods of multidimensional analysis to explore and explain various aspects of decision making that can influence one's choice of the institution for further education. To elicit the determinants of the university choice and to illustrate the effects of various factors in different domains of career choice, we use the cognitive self-report data collected from the NaUKMA undergraduates in Spring 2019. The results suggest that in students' perception institutional characteristics of the NaUKMA, social atmosphere, academic climate and personal features of a student emerge as distinct factors. In the set of factors, the institutional characteristics were subdivided into the evaluation of the quality of the received education and strategic argument against applying for a postgraduate degree at the NaUKMA. Social atmosphere and academic climate, in their turn, split into social atmosphere, academic climate and being socially connected with individuals currently enrolled as MA students. Personal features were further subdivided into career values, attitudes toward one's studies and attitudes towards the MA programmes. Positive evaluation of NaUKMA's institutional characteristics has a positive correlation with one's intentions of joining the programme and continuing one's studies at NaUKMA, and a negative correlation with planning to apply to MA programmes abroad or elsewhere in Ukraine. Planning to avail of the international mobility programmes had a positive effect on choosing to join the MA programme at NaUKMA.

Keywords: university; academic career; motivation; decision making; multidimensional analysis